

TYGODNIK BBN

PRZEGLĄD INFORMACJI
O BEZPIECZEŃSTWIE NARODOWYM
WRAZ Z KOMENTARZEM

Numer 70
25 stycznia – 1 lutego 2012 r.

- Prezydent Bronisław Komorowski na Światowym Forum
Ekonomicznym w Davos 3
- Poszukiwanie rozwiązań politycznych w Afganistanie:
rozmowy z talibami 4
- Globalna obecność wojskowa USA w świetle strategicznych
wytucznych obronnych 5
- Szczyt UE poświęcony walce z kryzysem 6

Kolegium redakcyjne: Zdzisław Lachowski
(przewodniczący), Marek Ajnenkiel, Łukasz Kulesa,
Krzysztof Liedel, Jarosław Padzik, Paweł Pietrzak

Redaktor naczelny: Zdzisław Lachowski
Redaktor prowadzący: Marek Ajnenkiel
Redaktorzy: Katarzyna Przybyła, Michał Grzelak

W przygotowaniu komentarzy uczestniczyli:
Tomasz Otłowski
Przemysław Pacuła
Paweł Świeżak
Albert Taras

Prezydent Bronisław Komorowski na Światowym Forum Ekonomicznym w Davos

25–29 stycznia 2012 r. w szwajcarskim Davos odbyło się Światowe Forum Ekonomiczne, organizowane pod hasłem „Wielka transformacja: kształtowanie nowych modeli”. Polskę reprezentował m.in. prezydent Bronisław Komorowski. Na szczyt przybyło około 40 głów państw oraz 2,6 tys. przedstawicieli świata biznesu, nauki, instytucji finansowych i organizacji społecznych¹. B. Komorowski wziął udział w spotkaniach z przedstawicielami biznesu, dzieląc się przemyśleniami na temat stanu globalnej gospodarki oraz zachęcając do inwestowania w Polsce. Prezydent przeprowadził także serię rozmów politycznych, m.in. z prezydentami Ukrainy i Azerbejdżanu – Wiktoorem Janukowiczem oraz Ilhamem Alijewem.

W przemówieniu inauguracyjnym forum kanclerz Niemiec Angela Merkel opowiedziała się za wzmocnieniem politycznego wymiaru integracji europejskiej, argumentując, że tylko w ten sposób można zagwarantować solidną podstawę ekonomiczną projektu europejskiego. W trakcie około 260 paneli poruszano tematy związane ze współczesnymi wyzwaniami i zagrożeniami – politycznymi, gospodarczymi i społecznymi – m.in. problemy przestępczości w cyberprzestrzeni i europejskiego kryzysu finansowego².

Doroczne spotkanie w Davos odbyło się w cieniu globalnego kryzysu gospodarczego, którego koniec wciąż wydaje się odległy. Tuż przed rozpoczęciem szwajcarskiego forum Międzynarodowy Fundusz Walutowy ogłosił zweryfikowane prognozy rozwoju globalnej gospodarki. Światowe PKB ma wzrosnąć o 3,3 proc. (wcześniejsze przewidywania mówiły o 4 proc.), a PKB w strefie euro – zmniejszyć się o 0,5 proc. (zamiast prognozowanego uprzednio wzrostu o 1,1 proc.). Działania podejmowane w UE są na razie nieskuteczne; nie udaje się przywrócić zaufania rynków, o czym świadczą niedawne obniżki ratingów finansowych kolejnych państw. Dylemat, przed którym stoją kraje UE, można sprowadzić do pytania – jak ograniczyć poziom zadłużenia publicznego, a jednocześnie nie zdusić kruchego wzrostu gospodarczego i zapewnić warunki do jego utrwalenia? Spotkanie w Davos nie przyniosło przełomu w tym zakresie, niemniej w trakcie dyskusji padły ważne propozycje dotyczące kierunków dalszych działań (m.in. niemiecka – o potrzebie zwiększenia integracji gospodarczej i politycznej państw UE).

Istotne jest, aby głos Polski był słyszany w dyskusji wpływającej na procesy w skali globalnej i europejskiej. Zabiegi prezydenta B. Komorowskiego, który w Davos podkreślał dobry klimat biznesowy oraz przewidywalną i wiarygodną politykę ekonomiczną Polski, mają szczególne znaczenie. Budowanie pozytywnego wizerunku polskiej gospodarki może odegrać istotną rolę, wzmacniając pozycję Polski jako dobrego miejsca do lokowania inwestycji.

Nie mniej znaczący był polityczny wymiar wizyty. Spotkania z przywódcami Ukrainy i Azerbejdżanu tworzą przesłanki do rozstrzygnięć w sprawie Euroazjatyckiego Korytarza Transportu Ropy Naftowej. Rozmowy potwierdziły także zainteresowanie Warszawy Europą Wschodnią, która jest najważniejszym wyzwaniem geopolitycznym Polski i regionem decydującym o pozycji RP w Europie.

Rozmowa B. Komorowskiego z W. Janukowyczem odbyła się w trudnym momencie dla relacji UE-Ukraina. Stanowiła kolejną okazję do poszukiwania sposobu wyjścia z sytuacji patowej, w której znalazły się stosunki unijno-ukraińskie po sfinalizowaniu prac nad umową stowarzyszeniową w grudniu 2011 r. Przywrócenie dynamiki współpracy Unii z Ukrainą jest pożądane, musi jednak odbywać się w sposób możliwy do przyjęcia przez obie strony, respektujący ich interesy i uznawane wartości. Okazję do nowego otwarcia stwarzają wybory parlamentarne na Ukrainie, które odbędą się w październiku 2012 r. Ich przeprowadzenie w zgodzie ze standardami państwa prawa zapobiegłoby ryzyku popadnięcia Ukrainy w międzynarodową izolację.

Poszukiwanie rozwiązań politycznych w Afganistanie: rozmowy z talibami

Od kilku tygodni do opinii publicznej docierają informacje dotyczące politycznych działań w kwestii przyszłości Afganistanu. Składają się na nie doniesienia o kontaktach przedstawicieli administracji USA z talibami i o otwarciu przez nich „biura” w Katarze, a także informacje o możliwym podjęciu rozmów między władzami w Kabulu a rebeliantami na terenie Arabii Saudyjskiej czy o zaawansowanych negocjacjach pokojowych afgańskiego rządu z ugrupowaniem rebelianckim Gulbuddina Hekmatiara. Wspólnym mianownikiem wszystkich tych działań lub doniesień o nich jest poszukiwanie politycznego rozwiązania afgańskiego konfliktu³.

Próby znalezienia rozwiązania konfliktu w Afganistanie zdają się wkraczać w decydującą fazę. Zasadniczym problemem pozostaje jednak fakt, że zarówno Amerykanie, jak i administracja prezydenta Hamida Karzaja działają w tej kwestii niezależnie od siebie, a często wbrew sobie. W kwestii rozmów z rebeliantami Waszyngton zdaje się skłaniać się przynajmniej do uwzględnienia optyki talibów. Ci ostatni dążą z jednej strony do pominięcia w negocjacjach afgańskiego rządu (jako „marionetkowego” i nieposiadającego – ich zdaniem – właściwej legitymacji politycznej), a z drugiej do utrzymania wyłączności po stronie obozu rebelii na wszelkie kontakty pokojowe z USA i NATO. W tym sensie ostatnie działania H. Karzaja – zwłaszcza zaawansowane kontakty z grupą G. Hekmatiara czy zapowiedzi własnej inicjatywy pokojowej pod auspicjami Rijadu – mają na celu utrudnienie tych działań USA, które w ocenie Kabulu zmierzają do porozumienia się Amerykanów z zasadniczą częścią ruchu talibów ponad głowami afgańskiego rządu. Jest to także próba pomieszczenia szyków talibom, poprzez uwypuklenie podziałów i różnic w pozornie spójnym obozie rebelianckim. Dodatkowym graczem na scenie – na razie zakulisowym – jest Pakistan, który z pewnością oddziałuje nie tylko na postawę i decyzje poszczególnych przywódców afgańskiej rebelii, ale także na politykę rządu w Kabulu.

Różnorodność podejmowanych obecnie bądź zapowiadanych inicjatyw pokojowych w afgańskim konflikcie może jednak sprawić, że żadna z nich nie zakończy się sukcesem, tym bardziej że są one skierowane głównie przeciwko

sobie. Taka sytuacja byłaby z pewnością na rękę talibom – nie można bowiem wykluczyć, że w istocie nie są oni szczerze zainteresowani jakimkolwiek pokojowym rozwiązaniem. Potwierdzeniem takiej tezy może być m.in. zawarcie przez nich pod koniec grudnia 2011 r. porozumienia o ścisłej współpracy politycznej i militarnej z islamistami z Pakistanu oraz Al-Kaidą, którego celem jest zwiększenie zdolności operacyjnych i efektywności sił zbrojnych Islamskiego Emiratu Afganistanu.

Globalna obecność wojskowa USA w świetle strategicznych wytycznych obronnych

Stany Zjednoczone prowadzą z Filipinami rozmowy w sprawie zwiększenia liczby amerykańskich żołnierzy stacjonujących w tym kraju oraz przeprowadzenia dodatkowych amerykańsko-filipińskich manewrów wojskowych. Wcześniej USA zawarły podobne porozumienia z Australią i Singapurem. Stany Zjednoczone zastrzegają, że zwiększenie obecności ich wojsk w regionie Azji Południowo-Wschodniej nie będzie wiązało się z zakładaniem nowych baz wojskowych⁴.

Stany Zjednoczone ogłosiły również zamiar przeprowadzenia dorocznych manewrów wojskowych o charakterze obronnym z Koreą Południową⁵. Ponadto zastępca sekretarza obrony USA Robert Sher poinformował, że Stany Zjednoczone zaproponowały Indiom współpracę w budowie systemu obrony przeciwrakietowej. Zaznaczył, że współpraca wzmocni nie tylko bezpieczeństwo w Azji Południowo-Wschodniej, ale również na świecie⁶.

Aktywność dyplomacji wojskowej Stanów Zjednoczonych potwierdza, że zgodnie ze strategicznymi wytycznymi w sprawie obronności USA, głównym kierunkiem zainteresowania Waszyngtonu stał się kontynent azjatycki. Działalność militarna Stanów Zjednoczonych na obszarze Azji i Pacyfiku ma się zwiększyć, mimo planowanych cięć w budżecie obronnym. Wiąże się to przede wszystkim z wyzwaniem i zagrożeniami w regionie, koniecznością dokończenia misji w Afganistanie oraz rosnącym potencjałem Chin. We wszystkich tych kwestiach USA będą starały się ściśle współdziałać ze swoimi sojusznikami i partnerami, tak aby zwiększyć ich własny potencjał oraz zdolności do współdziałania z siłami amerykańskimi.

Rozwój potencjału militarnego Stanów Zjednoczonych, najpotężniejszego na świecie mocarstwa, będzie koncentrował się w obszarze tzw. nowych zdolności w lotnictwie, marynarce i siłach specjalnych. Redukując siły lądowe, Waszyngton odchodzi jednocześnie od doktryny prowadzenia dwóch dużych operacji w tym samym czasie. Jednym z efektów zmian będzie też zmniejszenie liczebności sił w Europie. Proces ten jest symbolicznym zakończeniem XX-wiecznego postrzegania roli sił zbrojnych, jak również znaczenia i charakteru obecności USA na Starym Kontynencie. Oznaczać to będzie konieczność większego niż w czasie zimnej wojny zaangażowania państw europejskich w budowanie bezpieczeństwa euroatlantyckiego, czego zwiastunem była operacja w Libii – sparta, ale nie prowadzona przez USA.

Szczyt UE poświęcony walce z kryzysem

30 stycznia 2012 r. w Brukseli odbył się szczyt Unii Europejskiej, w czasie którego przywódcy 26 państw, w tym Polski, uzgodnili zawarcie traktatu fiskalnego z nową regułą wydatkową. Umowa nie będzie dotyczyć Wielkiej Brytanii, która od początku deklarowała brak akceptacji dla jej zapisów, oraz Czech, które powołały się na zapisy w konstytucji uniemożliwiające podpisanie paktu⁷.

W trakcie spotkania uzgodniono kompromis w sprawie udziału państw UE w szczytach strefy euro. Osiągnięte porozumienie zakłada m.in., że szczyty państw strefy, poza nadzwyczajnymi sytuacjami, będą poprzedzane szczytami wszystkich członków Unii Europejskiej lub państw, które przystąpiły do paktu fiskalnego⁸.

Nowe ustalenia można uznać za kolejny krok na drodze do osiągnięcia zgody na wprowadzenie w życie przyjętego podczas grudniowego szczytu UE tzw. paktu fiskalnego. Jego ideą jest wprowadzenie długofalowych działań Unii związanych z walką z obecnym kryzysem, w tym z ratowaniem strefy euro, jak również związanych z ograniczeniem możliwości powtórzenia podobnej sytuacji w przyszłości.

W trwającym od kilku tygodni sporze o udział w szczytach 17 państw spoza strefy euro osiągnięto porozumienie. Kraje zgłaszające sprzeciw – Polska i Francja – zgodziły się na ustępstwa. Szczyty państw strefy euro nie ograniczą się wyłącznie do 17, jednak państwa spoza strefy zostały zaproszone do udziału w nich jedynie w ograniczonym zakresie. Wypracowana zasada poprzedzania szczytów strefy euro szczytami całej UE lub sygnatariuszy paktu niesie w sobie jednak niebezpieczeństwo przynajmniej nieformalnego podziału UE na trzy grupy państw – uczestników paktu, członków strefy euro oraz pozostałych członków Unii Europejskiej.

Dla wejścia traktatu w życie wymagana jest jego ratyfikacja przez 12 państw strefy euro – w większości przypadków prawdopodobnie drogą parlamentarną, a także drogą zmian konstytucyjnych lub ustawowych m.in. w celu wprowadzenia zasady „złotej reguły wydatkowej”. Osiągnięcie porozumienia na tym poziomie może być znacznie trudniejsze, szczególnie w kontekście dotychczasowych – nie zawsze akceptowanych przez społeczeństwa – prób wprowadzania w państwach ogarniętych kryzysem ograniczeń fiskalnych i socjalnych oraz nadal mało przychylnych ocen państw strefy euro ze strony uczestników rynku.

WYSTĄPIENIA SZEFA BBN:

- Szef BBN S. Koziej dla PAP: Nie ma potrzeby zwoływania RBN, będzie raport na temat cyberbezpieczeństwa
- Rozmowa z szefem BBN S. Koziejem w radiu TOK FM na temat cyberbezpieczeństwa

Przypisy:

¹ IAR, 29 stycznia 2011 r.; prezydent.pl, 26 stycznia 2011 r.; prezydent.pl, 26 stycznia 2011 r.

² weforum.org, *Davos call for global action against cybercrime*, AFP, 26 stycznia 2011 r.

³ nytimes.com, 28 stycznia 2012 r.; BBC, 29 stycznia 2012 r.

⁴ PAP, 26 stycznia 2012 r.; defensenews.com, 27 stycznia 2012 r.; rferl.org, 28 stycznia 2012 r.

⁵ IAR, 27 stycznia 2012 r.

⁶ altair.com.pl, 27 stycznia 2012 r.

⁷ bbc.co.uk, 31 stycznia 2012 r.

⁸ PAP, 31 stycznia 2012 r.